

Opendemocracy: Neoliberální kapitalismus bude po koronavirové pandemii dost možná nahrazen autoritářským kapitalismem

- CZ24 News | 2. května 2020

Současnou diskuzi o možnosti vzniku autoritářského kapitalismu jako důsledku covidové krize, glosuje filosof Michael Hauser.

Laurie Macfarlane na stránkách *Opendemocracy* píše o tom, že neoliberální kapitalismus po koronavirové pandemii dost možná bude nahrazen jiným typem kapitalismu, v němž stát bude mnohem silnější, posílí se technologická kontrola občanů a nastane další vzestup autoritářské politiky. Už nyní Google a Apple společně vyvíjejí aplikaci, kterou bude mít každý mobil na sledování pohybu občanů kvůli koronaviru. Západ bude pod tlakem krize přejímat různé prvky z čínského kapitalismu.

Článek podává vzácně vyvážený obraz čínského ekonomického systému. Na grafech se ukazuje rychlý hospodářský, a především technologický vzestup Číny včetně ekologických technologií, který západní ekonomičtí experti považovali za krajně nepravděpodobný. V roce 1981 žilo 88 procent čínského obyvatelstva v extrémní chudobě, dnes je to méně než 2 procenta.

Co se týká ekologické dopravy, např. 99 procent elektrobusů na světě je v Číně (421 000), v USA jich je 300. V paritě kupní síly a jiných ukazatelích je Čína už nyní největší světovou ekonomikou. Zároveň to není ani minimální socialismus, pokud jím myslíme snižování třídně podmíněných nerovností (v Číně je nejvyšší míra nerovností na světě), svobodné sdružování pracujících kvůli ekonomickým zájmům (odborníky nejsou povoleny), sociální zákony (není tu uzákoněná minimální mzda). Pro část levice je dnes Čína vzorem, ale samotné posílení státu, plánování a ekonomické intervence nemusejí vůbec vést ke spravedlivější a svobodnější společnosti.

Autor článku má ještě další důležitý postřeh. Ekonomická krize třicátých let minulého století vedla k rozšíření fašismu a nacismu. Finanční krize 2008 posílila konzervativní pravici. Nastávající krize nejspíše definitivně pohřbí neoliberální kapitalismus a vyvolá vznik autoritářského kapitalismu na Západě. K tomu dodávám, že zatím nikdo uspokojivě nevysvětlil, proč ekonomické krize vedou k autoritativním formám vlády, kdežto velké války ve dvacátém století vyvolaly výrazný levicový obrat, a dokonce vlnu socialistických revolucí.

Macfarlane uvádí názory západních ekonomů, jako je Benjamin Braun z Institutu Maxe Plancka, podle nichž není vyloučené, že Čína kvůli koronavirové ekonomické krizi v západním světě bude nucena udělat to, čeho se obávají USA, ale i sama Čína: začne uvolňovat svou dolarovou rezervu, tvořenou americkými dluhopisy, tedy americkým zadlužením vůči Číně. Může to být „finanční jaderná puma“, která rozvrátí finanční trhy i světový ekonomický systém. Budoucnost se začíná vymykat naší představivosti. Naše myšlení je stále ještě zakotvené v relativně klidných časech, v nichž žilo několik generací.

Michael Hauser